

Remiss, Förbättrat regelverk om beskattning av skog. Fi2025/01066

Sametinget har beretts tillfälle att lämna synpunkter på promemoria "Förbättrat regelverk för beskattning av skog". Sametinget är central förvaltningsmyndighet för rennäringsfrågor med ansvar för att bevaka och förbättra de svenska samernas möjligheter som ursprungsfolk. Sametinget lämnar i första hand synpunkter på renskötelsens förutsättningar och frågeställningar ur ett skogligt perspektiv.

Inledning

Promemorian innehåller ett antal förslag som syftar till att förenkla och förbättra skattereglerna rörande skog m. m. Det handlar bland annat om att anpassa skattereglerna till gällande EU rätt, öka incitament för naturvårdsavsättning samt kunna göra vissa skattemässiga justeringar för att nämna några. Det finns även lagförslag om upphävande av skatt på ränta av skogskontomedel. Förslagen beräknas varaktigt minska skatteintäkterna med cirka 50 miljoner kronor. De nya bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 april 2026.

Sametinget kan konstatera att Promemorian inte innehåller några direkta effekter på rennäringen. Däremot tror vi att det finns både positiva och negativa indirekta effekter kring de förslag som presenteras. Sett ur ett renskötselperspektiv ser vi gärna att rapporten kompletteras med en konsekvensanalys som belyser effekterna för rennäringens markanvändning, särskilt i relation till naturvårdsavtal och skogsavdrag. Eftersom stora delar av Sveriges skogar överlappar renskötseområden, är det en stor brist att det inte framgår hur de föreslagna skattereglerna påverkar renskötsel och renskötselrätten. I övrigt, anses det positivt med ambitionen att modernisera och förenkla skattebestämmelserna för skogsbruk, men vill samtidigt understryka vikten av att dessa förändringar inte får ske på bekostnad av renskötelsens förutsättningar, särskilt i områden där skogsbruk och renskötsel samexisterar.

Naturvårdsavtal och naturvårdskonto

Naturvårdsavtal enligt 7 kap. 3 § jordabalken ger markägare ersättning för att bevara skog i stället för att avverka den. För att undvika progressiv beskattning av engångsersättningar föreslås att ersättningen ska kunna sättas in på ett särskilt naturvårdskonto, liknande skogskonto. Detta möjliggör periodisering av inkomsten, vilket ger skattefördelar och ökad flexibilitet för markägare.

Sametingets synpunkter

Det är viktigt att ersättningar för naturvårdsavtal inte enbart styrs av skatteincitament, utan också tar hänsyn till samiska rättigheter och traditionell markanvändning. Om naturvårdsavtal enbart utformas utifrån biologiska värden och skatteincitament, utan att inkludera samiska perspektiv, kan det leda till ytterligare marginalisering av renskötsel. Det finns även risker med att naturvårdsavtal förbiser urfolksrättigheter. Utifrån detta hänseende behöver effekterna för renskötelsens markanvändning därför kompletteras med konsekvensanalys. Införandet av naturvårdskonto kan uppmuntra markägare att ingå avtal

som skyddar skog med höga naturvärden, vilket ofta sammanfaller med viktiga vinterbetesområden för renskötsel. Vi välkomnar införandet av naturvårdskonto som ett verktyg för att möjliggöra långsiktigt skydd av skog med höga naturvärden. Detta kan även bidra till att bevara viktiga betesmarker för renskötseln, särskilt i fjällnära skogsområden.

Skogskonto och skogsavdrag

Skogskonto är ett viktigt verktyg för att jämna ut beskattningen av oregelbundna skogsinkomster. Det är dock utformat för enskilda näringsidkare med skogsintäkter, och inte direkt kopplat till innehav av skogsfastighet utan till faktisk avverkning eller försäljning av skogsprodukter. Skogsavdrag är särskilt utformat för att hantera oregelbundna inkomster som kännetecknar skogsbruk. Det kan då uppstå vissa problem när detta tillämpas i områden där renskötsel bedrivs.

Sametingets synpunkter

Skogsbruk och renskötsel är ofta parallella verksamheter på samma marker. Skogsägare som får skogsintäkter och därmed tillgång till skogskonto kan gynnas skattemässigt, medan samebyar och renskötare som påverkas negativt av avverkning inte har motsvarande ekonomiska verktyg eller kompensation. Genom att införa särskilda skattemässiga åtgärder för renskötsel vid skogsbruksåtgärder som påverkar betesmark, skulle på sikt kunna innebära viss kompensation. En annan viktig åtgärd är att stärka samrådsprocessen mellan skogsägare och samebyar vid skogsbruksåtgärder som kan påverka renskötseln, och koppla detta till skatteincitament för samverkan. Det är viktigt att säkerställa att de föreslagna förändringarna i skogsavdragets tillämpning inte leder till ökad exploatering av skog i renskötselområden, särskilt av externa aktörer utan lokal förankring. Förändringar i skogsavdraget för utländska fastighetsägare kan öka risken för att skog i renskötselområden brukas utan hänsyn till traditionell markanvändning. Vi föreslår att särskilda hänsynsregler införs för skogsbruk i områden med renskötselrätt, där skatteincitament inte får motverka rennäringens behov av sammanhängande betesmarker.

Begränsningar och risker vid exploatering av skog i känsliga områden

Sametingets synpunkter

De föreslagna förändringarna i skattesystemet för skogsbruk riskerar att indirekt uppmuntra till ökad exploatering av skog i områden som är särskilt känsliga för renskötseln. Vissa skatteförändringar kan gynna avverkning eller andra investeringar i skogsbruk, vilket kan leda till ökad press på områden som är viktiga för renens betesmarker och vandringsleder, detta gäller särskilt fjällnära skog samt vinterbetesmarker och flyttleder. Det finns en risk att skattefördelar kopplade till avverkning eller investeringar i skogsbruk leder till att markägare prioriterar kortsiktig ekonomisk vinst framför långsiktig hållbarhet och samexistens med renskötseln. Sametinget föreslår därför särskilda skyddsmekanismer för skog i renskötselområden, exempelvis krav på samråd eller miljöbedömning innan skattegynnade åtgärder får genomföras. Det behöver även upprättas styrmedel som främjar

bevarande snarare än exploatering i känsliga områden, särskilt där renskötseln är beroende av obrutna skogslandskap.

Skatteincitament för naturvård

Sametingets synpunkter

Enligt presenterade förslag finns potential, att genom skattelättnader göra det mera fördelaktigt att skydda skog, staten kan därmed styra markanvändningen bort från intensivt skogsbruk till mer hållbara former, vilket på sikt kan minska konflikter mellan skogsbruk och renskötsel.

Ersättningssystem och samiska rättigheter

Sametingets synpunkter

Det är viktigt att ersättningssystemet tar hänsyn till samiska rättigheter. Det har en avgörande betydelse att renskötselns behov och samernas rätt till markanvändning vägs in i beslutsprocessen, särskilt eftersom fjällnära skog ofta utgör kärnområden för renskötsel. Även om ersättning ges till markägare vid nekad avverkning, saknas det i promemorian tydliga krav på att samråd sker med samebyar.

Den fjällnära skogen

Sametingets synpunkter

Den fjällnära skogen anses vara i behov av långsiktigt skydd, eftersom den är extra känslig för störningar. Därför är det positivt att promemorian erkänner att beslut om nekad avverkning kan likställas med långsiktigt skydd. För renskötseln är det dock viktigt att detta skydd inte bara är formellt, utan också funktionellt, det vill säga att det verkligen leder till minskad exploatering och ökad tillgång till ostörda betesområden.

Möjliga indirekta effekter på renskötseln

Sametingets synpunkter

Enligt de förslag som presenteras borde innebära att det blir skattemässigt neutralt att antingen avverka eller bevara skog. Om mera skog bevaras innebär att betesmarker inte avverkas, vilket indirekt gynnar renskötsel. Bevarande av skog eller minskad avverkning minskar trycket på marker som används av för renskötsel. Enligt promemorian bedöms detta inte ha någon märkbar påverkan på utbudet av skogsråvara. Sametinget är dock förvånad över att promemorian inte gjort några särskilda analyser eller konsekvensbedömningar för renskötseln. Även om övriga intressen som renskötsel inte varit i fokus vid utformningen av presenterade förslag, anser vi det viktigt att möjliga konsekvenser synliggörs och att det finns oberoende analyser inom området.

Slutord

Sametinget välkomnar sådana förslag som bidrar till att stärka skyddet av viktiga betesområden för renskötseln. Samtidigt vill vi understryka vikten av att samiska rättigheter och traditionell markanvändning beaktas i utformningen och tillämpningen av de föreslagna

YTTRANDE

Datum
250808

Sametingets dnr
5.2.1-2025-1053

reglerna. Vi har särskilt uppmärksammat att det finns förslag som skapar incitament för markägare att avsätta skog för naturvård, vilket i sin tur kan minska trycket från skogsbruket på känsliga renskötselområden. Detta är särskilt relevant i fjällnära skogsområden där renskötseln är beroende av ostörda betesmarker. Att ersättning kan ges vid inskränkningar i förfoganderätten till fjällnära skog är positivt, men det är avgörande att dessa beslut inte enbart utgår från markägarens perspektiv. Renskötselns behov måste vägas in i bedömningen av vilka områden som bör skyddas. Det finns en risk att skattefördelar och ersättningar till markägare ges utan att samråd sker med samebyar eller att hänsyn tas till traditionell markanvändning. Vi föreslår därför att samråd med berörda samebyar görs obligatoriskt vid beslut om naturvårdsavtal eller ersättningsgrundande åtgärder i områden där renskötsel bedrivs. Det är även angeläget att renskötselns behov integreras i beslutsprocesserna vid tecknande av naturvårdsavtal eller ersättningsfonder. I övrigt, är vår förhoppning att inlämnade synpunkter analyseras och vägs in i den fortsatta processen.

Beslutet har fattats av Lars-Ove Sjajn, kanslichef, efter föredragning av handläggare Stefan Forsmark

Lars-Ove Sjajn

Stefan Forsmark